

Arne Dahl

Grensgebieden

Uit het Zweeds vertaald door Ron Bezemer

DE GEUS

Oorspronkelijke titel *Utmarker*, verschenen bij Albert Bonniers Förlag
Published by agreement with Salomonsson Agency
Oorspronkelijke tekst © Arne Dahl, 2016
Nederlandse vertaling © Ron Bezemer en De Geus BV, Amsterdam 2017
Omslagontwerp Multitude, gebaseerd op het ontwerp van Miroslav Šokčić
Omslagillustratie © Adobe Stock
ISBN 978 90 445 3772 7
NUR 332

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke
wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
De Geus BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam, Nederland.
Telefoon: 020 760 72 10. Internet: www.degeus.nl.

Grensgebieden

De espenbladeren ritselen. Hoewel hij rent, kan hij het ruisen horen, hoewel hij harder dan ooit door het hoge gras rent, dat bijna tot aan zijn borst reikt.

Vlak voordat hij het bredere deel van de weide nadert, wordt het ritselende geluid extra sterk. Hij houdt iets in. Het geluid is opeens zo irritant dat hij het gevoel krijgt alsof iemand uit een andere tijd zich aan hem opdringt. Maar dan struikelt hij en zwakt het ruisen weer af. Het lukt hem om niet te vallen, maar dan is het goudgele fladderende haar voor hem al bijna tussen het hoge gras verdwenen en moet hij meer snelheid maken om geen terrein te verliezen.

Het is een van die zomerdagen waarvan er veel te weinig zijn. Vederlichte wolken trekken dunne strepen door de strakblauwe lucht, het groen van elke grasspriet glanst in het zonlicht.

Ze hebben een heel eind gerend, eerst vanaf de bushalte langs de almaar stillere weg, daarna de wei in, en nu, in de verte, de nauwelijks waarneembare schittering van het water.

Het boothuis kan hij niet onderscheiden terwijl hij zo hard loopt, dat begrijpt hij wel, maar hij weet dat het daar ligt, verborgen tussen de bomen aan de oever, groenbruin en lelijk en fantastisch.

Het goudgele wapperende haar voor hem mindert vaart. Terwijl het zich omdraait, weet hij al dat hij zich zal verbazen. Hij is nooit opgehouden zich te verbazen, zal zich altijd blijven verbazen. En net op het moment dat de eerste contouren van het hoekige profiel zichtbaar worden, hoort hij het opnieuw.

Er staan geen espen in de buurt. Toch hoort hij plotseling niets anders dan het ritselend geruis van espenbladeren, dat overgaat in gefluister, dat verandert in een lied.

*Er is ergens iemand die iets van hem wil.
Dan staan ze oog in oog.
Hij hapt nog steeds naar adem.*

2

Zondag 25 oktober, 10.14 uur

De espenbladen ritselden, en hoewel de hemel op bijna middeleeuwse wijze grijs was van de regen, leek er vanuit het gebladerte een sterk ruisend geluid op te stijgen dat boven dat van de regen uit kwam. Berger schudde zijn hoofd, hij verdreef alle irrelevante indrukken en dwong zich zijn blik van de boomtoppen af te wenden. Onmiddellijk voelde hij weer de vochtige kou van de houten wand die tegen zijn rug drukte, zo verrot dat hij wel poreus leek.

Hij wierp een blik op de twee andere vervallen zomerhuisjes, die in de toenemende stortregen nog maar nauwelijks zichtbaar waren. Naast beide huisje hurkten twee collega's, alle vier in een druipend kogelvrij vest, elk met een vuurwapen in de hand. Alle blikken waren op Berger gericht. Wachtend op een teken. Hij draaide zijn hoofd om en zag haar reeënogen, wijd opengesperd. Het regenwater stroomde over Deers gezicht, alsof haar hoofd één groot huilend oog was.

Zes smerissen op een terrein met bouwvallige zomerhuisjes in de stromende regen.

Berger keek om de hoek van het gebouwtje. Het kleine huis verderop kon hij niet meer zien. Ze hadden het geobserveerd toen ze vanaf een zijweggetje naar het terrein waren geslopen, waar ze zich verspreid hadden. Maar nu zag hij het niet meer. Het was opgeslokt door de regen.

Hij haalde diep adem, dat was noodzakelijk.

Toen een hoofdknik naar de dichtstbijzijnde bouwval; twee man-

nen liepen gebukt de striemende regen in. Opnieuw een knik, nu in de andere richting; nog twee mannen verdwenen in de regen alsof ze erin werden opgelost. Daarna ging Berger er zelf vandoor, gevolgd door iemand van wie de ademhaling bijna klonk als gesnik.

Nog steeds geen huis in zicht.

Een voor een doemden zijn lopende collega's uit de regen op, vier gebogen gestalten die, hoewel hij slechts hun ruggen zag, een zekere ernst uitstraalden.

Plank voor plank kwam het houten huis in de nevel tevoorschijn. Donkerrood met witte hoeken, zwarte rolgordijnen, geen levenstekens. En de regen die niet wilde ophouden.

Dichtbij nu. Dicht bij alles. Misschien zelfs dicht bij een ontknoping.

Berger wist dat hij zo niet mocht denken. Het ging om het heden. Hier en nu. Niet ergens anders, niet op een ander tijdstip.

Onder aan de trap naar de vergeelde, afgebladderde veranda kwamen ze bij elkaar. Uit de openingen van twee regenpijpen stroomde een stortvloed aan water over hun voeten. Overal was het drassig.

Ze richtten hun blik weer op hem. Hij overdacht met hoeveel ze waren. Vier plus Deers ademhaling achter zijn rug. Hij gebaarde naar haar om naar voren te komen, keek vervolgens in tien ogen. Toen knikte hij. Twee mannen liepen naar de trap, de kleine met de lichtgroene ogen die straalden van de adrenaline, de lange met in zijn hand de *hooligantool* om de deur te forceren.

Berger stak zijn hand op, hield ze nog even tegen en fluisterde: 'Denk om boobytraps.'

Nu was de regen hun vriend. Het gekletter op de dakpannen overstemde het geluid van hun voetstappen op de trap. De handen met de hooligantool kwamen omhoog terwijl alle anderen hun wapen ontgrendelden. Op het moment dat de deur werd geramd drong er boven het kletteren van de regen uit een ander geluid door. Een doffe knal van brekend hout.

Er opende zich een groot donker gat.

Met zijn wapen in de aanslag verdween de man met de lichtgroene

ogen in de donkere deuropening. Er gingen een paar seconden voorbij. Het leek veel langer.

Berger hoorde zijn eigen ademhaling boven het regengekletter uit, wonderbaarlijk rustig. De tijd verstreek.

In het noodweer klonk opeens een kreet. Aanvankelijk leek het geluid niet menselijk. Toen nam het de vorm aan van een kreet van verbazing, meer dan van pijn. De fragiele klank van doodsangst.

De agent met de lichtgroene ogen kwam wankelend uit het donker tevoorschijn. Zijn gezicht was spierwit. Zijn dienstpistool viel met een klap op de veranda. Pas toen hij zelf viel, veranderde de kreet in een schreeuw. Die nog steeds niet menselijk klonk. Op de houten vloer van de veranda vermengde zich bloed met regenwater terwijl twee collega's hem opzijsleepten. Uit zijn beide bovenarmen stak een mes.

Berger hoorde zichzelf kreunen, de kwellend die eruit sprak, de pijn die niet de overhand mocht krijgen, hem niet mocht tegenhouden. Snel wierp hij een blik in de donkere opening en trok toen zijn hoofd terug achter de deurpost. Hij draaide zich om. Deur zat diep gebukt onder het raam, haar wapen schietklaar, de zaklamp omhooggericht, de bruine ogen glashelder.

'Boobytrap', fluisterde ze.

'Alweer te laat', zei hij hardop en hij liep naar binnen.

Het mechanisme zat tegen de wand in de hal. Er waren messen door afgevuurd. Op een bepaalde hoogte, in een bepaalde richting. Deur scheen met haar lamp naar links, op een halfopen deur. Vermoedelijk de woonkamer.

Het schreeuwen op de veranda nam toe en was nu doortrokken van pijn, niet langer een fragiele, verbaasde doodscreet. Er was iets paradoxaal hoopgevends in te horen. Het was de schreeuw van een man die vermoedde dat hij het ondanks alles zou overleven.

Ook Berger haalde een zaklamp tevoorschijn, maar voor hij hem aandeed, zwaaide hij ermee naar de twee andere agenten, gebaarde dat ze rechts de trap op moesten gaan. Hij zwaaide om te verbergen dat zijn hand beefde.

Zijn collega's liepen naar boven, heel even speelden er lichtvlek-

ken tegen het plafond boven de trap, toen was het weer donker. Berger keek naar Deer en knikte. Beiden wendden het gezicht naar een halfopen deur links. Door de opening kwam geen straaltje licht. Om naar binnen te kijken, hield hij een spiegeltje op een steel om de hoek van de deur en schoof het langs de binnenkant van de deurpost. Geen teken van een hinderlaag. Als eerste glipte Berger het donker in, direct gevolgd door Deer, ze dekten elkaar. In het zwakke licht werden een kale woonkamer, een smetteloos slaapkamertje en een even brandschone keuken zichtbaar. Het rook er fris, verder naar niets.

De keuken sloeg de laatste hoop de bodem in. Zo schoongeboend. En zo leeg.

Ze liepen terug de hal in, waar op hetzelfde moment de twee agenten de trap af kwamen. De voorste schudde alleen maar zijn hoofd.

In de hal was het nu lichter. De gewonde man schreeuwde niet meer, hij kermde zacht. Op de plankenvloer lagen twee lange, smalle messen zonder heft. De regen had het bloed eraf gespoeld, ook van de rest van de veranda.

Zo schoongeboend.

Berger's blik ging omhoog. Verderop op het terrein reed een ambulance naar het grote, slecht onderhouden hek, twee arrestantenwagens met blauwe zwaailichten stonden er al, naast twee auto's van verschillende media.

Berger keek naar de trap van de veranda – zag dat die bijna twee meter omhoogliep – waarop hij de hal weer in ging en zei: 'Het huis heeft een kelder.'

'Hoe weten we dat?' vroeg Deer. 'Er is geen kelderdeur.'

'Nee', antwoordde Berger. 'Zoek naar een luik. Handschoenen aan.'

Allebei trokken ze een paar plastic handschoenen aan, verspreidden zich, trokken de rolgordijnen op. Het licht sijpelde naar binnen, gefilterd door het regenwater dat langs de ramen stroomde. Berger trok het bed naar achteren, schoof de ladekast opzij. Niets. Hij hoorde geluid uit de andere ruimtes en daarna Deers gedempte stem uit de keuken.

‘Kom hierheen.’

Ze wees hem op de houten vloer naast de koelkast. Hij onderscheidde een iets lichter gekleurd vierkant. Even groot als de koelkast.

Ze hielpen elkaar het ding opzij te schuiven in de richting van het lichtere vierkant. De overige leden van het arrestatieteam doken op, drie man. Ze pakten de kast vast en zetten hem terug op zijn oorspronkelijke plek.

In de vloer tussen de koelkast en de oven was de omtrek van een luik te zien, zonder handgreep.

Berger keek ernaar. Als het werd opgedaan, zou alles veranderen. Dan zou de echte afdaling in de duisternis beginnen.

Ze moesten het luik loswrikken. Vier man met behulp van alerhande keukengerei. Uiteindelijk hadden ze het los. Toen ze het ruim een decimeter open hadden, hield Berger zijn collega's tegen. Hij scheen met zijn zaklamp langs de randen naar binnen terwijl Deer een spiegel onder het luik hield waarmee ze de bewegingen van de lichtbundel volgde. Geen boobytrap. Daarna trokken ze het luik helemaal open. Gekraak. Uit het gat kwam stof omhoog. En stilte.

Vooraf stilte.

Berger deed zijn lamp weer aan, meende een trap te zien. Hij liet zich in het gat zakken met zijn wapen en zaklamp geheven.

Trede voor trede, het donker overviel hem opnieuw. Zijn zaklamp verborg meer dan dat hij onthulde. Een ondergrondse wereld die in diverse ruimtes was verdeeld, keldermuren met lage deuren die half openstonden, naar nieuwe donkerte leidden, andere donkerte en toch dezelfde.

Wat hem vooral opviel was de geur. Dat hij niet de lucht rook die hij gevreesd had. Dat het zo lang duurde voor hij hem kon thuisbrengen.

De kelder was groter dan hij verwacht had. Er waren deuren in alle mogelijke richtingen. Betonnen muren, dus nieuwer dan het huis zelf.

De lucht was geheel verzadigd. Er was geen ruimte voor meer.

En er waren geen ramen, er was geen spootje ander licht dan de vijf lichtcirkels die voortdurend bewogen.

De lucht werd sterker. Een mengsel van verschillende geuren. Ontlasting. Urine. Mogelijk bloed. Maar geen lijk.

Geen lijk.

Berger keek zijn collega's onderzoekend aan. Ze zagen er nogal afgemat uit terwijl ze zich door de kleine ruimtes verspreidden. Berger liep het meest linkse vertrek in en scheen rond met zijn lamp. Er bevond zich daar niets, helemaal niets. Hij probeerde zich de plattegrond van het gebouw voor te stellen, in zijn hoofd een soort tekening te maken.

'Leeg', zei Deer, waarbij ze haar witte gezicht om de hoek van een deur stak. 'Maar die lucht moet ergens vandaan komen.'

'Deze kelder is asymmetrisch', zei Berger tegen zijn collega's terwijl hij zijn hand tegen de muur hield. 'Er moet nog een andere ruimte zijn. Waar?'

Hij bescheen hun gezichten. Het schijnsel van de lamp leek hun denkrimpels dieper te maken. Hij liep weg en zij volgden hem.

'Jullie kunnen je beter verspreiden', zei hij in een deuropening. 'Zoek langs de muur links. Veranderingen van kleur in het beton, onregelmatigheden in het oppervlak, wat dan ook.'

Zelf liep hij terug naar de ruimte links. Overal had het beton dezelfde kleur, nergens iets wat afweek van de rest. Berger sloeg tegen de muur, een harde vuistslag. De plastic handschoen scheurde en hij bezerde zijn knokkels.

'Ik geloof dat we iets hebben gevonden', klonk Deers stem ergens vanuit het donker.

Berger schudde met zijn hand en liep op het geluid af. In de ruimte rechts zat Deer op haar hurken in de rechterhoek, een agent lichtte haar met bevende hand bij.

'Dit hier wijkt toch af, hè?' zei Deer.

Berger bestudeerde de muur. Dezelfde kleur beton, mogelijk een minimale kleurverandering in een vierkant gedeelte onderaan in de hoek. Op de keldertrap klonken voetstappen. Een van de collega's kwam naar beneden met de hooligantool in zijn handen.

Berger hield hem tegen en vroeg allen hun zaklamp op de muur te richten. Daarna haalde hij zijn mobiel uit zijn zak en nam een foto. Toen knikte hij.

Het was moeilijk om met de hooligantool een flinke zwaai te maken, daar was de ruimte te klein voor en te laag. Hoewel de man amper meer dan een ondermaatse slingerbeweging kon maken, ging de zwarte cilinder er dwars doorheen. Berger voelde met zijn hand. Gipsplaat, meer niet. Hij knikte en de hooligantool slingerde nog een paar keer heen en weer, tot er in de muur een rechthoekig gat zat. Eromheen raakte de cilinder slechts zwaar beton. Zonder echte sloophamers zou het gat niet groter worden.

Het gat naar de afgrond.

De spiegel die in de opening werd gehouden toonde alleen maar duisternis. Berger zag aan Deer dat ze begreep dat dit haar werk was. Met haar tengere gestalte was zij het meest geschikt. Ze keek hem aan. In haar blik las hij angst.

‘Wees op je hoede’, zei hij zo zacht mogelijk.

Deer rilde. Toen zakte ze door haar knieën, hurkte en liet zich naar binnen glijden, onverwacht makkelijk.

De tijd verstreek. Meer tijd dan ze nodig gehad zou moeten hebben.

Berger huiverde. De angst dat Deer was verdwenen, dat hij haar zonder back-up de hel in had gestuurd.

De seconden tikten weg, bizar langzaam.

Toen klonk er een kreet uit de opening in de muur, ingehouden gekerm.

Berger keek naar de mannen van het arrestatieteam. Ze zagen bleek, een van hen probeerde koortsachtig het beven van zijn linkerhand tegen te gaan.

Berger zakte door zijn knieën, haalde diep adem en kroop naar binnen.

Halverwege het gat zag hij Deer staan met haar beide handen tegen haar mond gedrukt. Hij keek naar het andere eind van de ruimte. Langs de vloer en iets omhoog tegen de muur zaten vlekken, grote vlekken. De lucht die hij eerder geroken had, was nu veranderd in een stank.

Nee, niet een stank, meer dan één.

Terwijl hij zich met veel moeite door de opening perste, begonnen zijn voorgevoelens op hun plaats te vallen. Hij stond op, hief zijn zaklamp en kwam dichterbij.

Deer stond naast een muur. Al haar aandacht werd opgeëist door een plek tussen twee steunbalken van vermolmd hout. Aan de rand zat een vlek op de cementen vloer, een grote vlek, naast een omgevallen emmer. En tussen de steunbalken zat een nog grotere vlek. Op de muur, bijna dezelfde kleur, maar toch duidelijk anders.

‘Godallemachtig’, zei Deer.

Berger bekeek de bloedvlek op de muur, die vanaf de vloer omhoogliep. Groot genoeg om te stinken. Ook nu, met de toilettemmer ernaast waarvan de inhoud over de vloer was gelopen.

Genoeg bloed om te stinken.

Aan de andere kant was het bloed behoorlijk opgedroogd. Ze waren niet zomaar te laat. Ze waren veel te laat.

Hij bekeek de muren, alle muren. Het was alsof ze iets van hem wilden. Alsof ze tegen hem schreeuwden. Deer kwam naar hem toe. Even sloegen ze hun armen om elkaar, vluchtig. Eventuele schaamte kwam later wel.

‘We moeten het hier zo intact mogelijk achterlaten’, zei hij. ‘Ga jij maar vast.’

Hij zag haar voeten door de opening verdwijnen, liep zelf ook die kant op, maar bedacht zich. Hij overzag de hele ruimte nogmaals, liep terug naar de twee steunbalken en liet het licht van zijn zaklamp van boven naar beneden schijnen. In de linkerbalk vond hij een paar inkepingen, ongeveer dezelfde in de rechter, op drie niveaus. Hij richtte zijn blik omlaag, naar de vloer. Achter de rechterbalk, ingeklemd tussen het hout en de muur, zat iets. Een klein voorwerp. Hij bukte zich en peuterde het los. Het was een tandwielletje, een heel klein tandwielletje. Hij bekeek het nauwkeurig.

Toen deed hij het in een plastic zakje, ritste het dicht en stopte het in zijn zak. Daarna haalde hij zijn mobieltje tevoorschijn en fotografeerde de steunbalken uit alle hoeken. Draaide zich vervolgens naar de opgedroogde plas bloed en fotografeerde die ook.

Liet de zaklamp op de muur schijnen waar het bloed terecht was gekomen en nam nog meer foto's, ook van het deel van de muur waarop geen bloed zat.

Alles ging zo snel in zijn werk dat de anderen hem niet eens hoefden te roepen. Hij was al terug bij de opening, stak zijn handen door het gat en liet zich eruit trekken.

Vanuit de kelder gingen ze de trap op, een voor een, een bevrijdend licht tegemoet dat bedwelmend werkte. Toen ze de veranda op liepen, zagen ze dat het was opgehouden met regenen. Berger en Deer stonden heel dicht bij elkaar. Haalden opgelucht adem.

Ook stonden er een paar perfect geoutilleerde technisch rechers ongeduldig met hun voeten te stampen. Robin, hun te zware chef, kwam de verandatrap op lopen, gelukkig geen andere chef, geen Allan. De gewonde collega was inmiddels verdwenen, evenals de ambulance. De arrestantenwagens stonden er nog met de blauwe zwaailichten aan, journalisten met camera's en microfoons verdrongen zich bij de afzetting en het aantal toeschouwers was aanzienlijk toegenomen.

Terwijl de technisch rechers het vervloekte huis in liepen, liet Berger zijn blik over de menigte gaan, waarbij er kortstondig een merkwaardig gevoel door hem heen ging. Hij trok de plastic handschoen van zijn linkerhand af, haalde zijn mobiel uit zijn zak en nam een foto, en nog een paar, maar het gevoel was al weer weg.

Hij keek op zijn oude Rolex. Zijn pols voelde nog wat onwennig, omdat hij elke zondag van horloge wisselde. De wijzers tikten langzaam vooruit, en het was alsof hij in het mooie, kleine uurwerk iedere seconde uit het niets zag opdoemen. Toen wendde hij zich tot Deer. Eerst leek ze naar zijn horloge te kijken, maar toen merkte hij dat haar blik op zijn handen gericht was, waarvan de rechter nog steeds gedeeltelijk in plastic was gehuld.

'Je bloedt', zei ze.

'Nee', zei hij en hij deed de handschoen uit. Hij vertrok zijn gezicht.

Heel even glimlachte ze en richtte haar blik op hem, keek hem aandachtig aan. Te aandachtig.

‘Wat is er nu weer?’ vroeg hij geïrriteerd.
“Alweer?” zei ze.
Hij hoorde de aanhalingstekens.
‘Wat?’ vroeg hij toch.
‘Voor we het huis binnengingen, zei je dat het te laat was. Alwéér.’
‘O ja?’
‘Ellen is toch onze eerste zaak?’
Hij glimlachte. Hij voelde dat hij glimlachte. Wat hem ongepast leek daar op de veranda van het dodenrijk.
‘Ik ben blij dat je ís zegt’, zei hij.
‘Ellen is niet dood’, zei ze.
Maar ze bleef hem aankijken.
“Alweer?” herhaalde hij met een zucht.
‘Ja?’ zei ze volhardend.
‘Ik bedoelde het meer in existentiële zin’, zei hij schouderophalend. *‘Te laat is mijn lijfspreuk.’*
Het regende niet meer.

3

Zondag 25 oktober, 19.23 uur

‘Boobytrap?’

Commissaris Allan Gudmundsson had zich kennelijk voorgenomen een parodie op een reprimande op te voeren. Bij het aanschouwen van het toneelspel draaide Bergers maag om.

‘Ja,’ antwoordde hij onschuldig, ‘dat verrekte mechanisme kun je niet anders dan een boobytrap noemen.’

‘Maar dat was helemaal mijn vraag niet en dat weet je heel goed.’

‘Wat vroeg je me dan?’

‘Waarom waarschuwde je het arrestatieteam juist voor boobytraps?’

‘Veel nut heeft het niet ...’

‘Dat heeft er niets mee te maken. Waarom?’

‘De klootzak heeft geen spoor achtergelaten. Hij is slim, dat was alles. Slim en gevaarlijk genoeg om dat vervloekte huis voor zijn vertrek van boobytraps te voorzien.’

‘Dat adres was goddomme toch alleen een spoor!’ riep Allan. ‘Dat huis.’

Berger hield alle woorden tegen die zich ongeduldig op zijn tong verdrongen. Hij keek door het raam. De herfstregen was teruggekomen, het begon al te schemeren. De meesten van zijn team hadden het bureau al verlaten. Daar was er nog, door twee kletsnatte ramen die ten opzichte van elkaar in een hoek van negentig graden zaten, zag hij vaag de contouren van haar gezicht dat door haar computerscherm verlicht werd. De ruiten waren van elkaar gescheiden door een taartpunt stortregen.

‘Nee, Sam’, tierde Allan onverwacht strijdlustig. ‘Je liegt tegen me.’

Berger realiseerde zich dat hij precies op dit moment in slaap had kunnen vallen. Hij hoefde alleen maar zijn ogen dicht te doen en zich door Allans geknor in slaap te laten wiegen.

Het was waarschijnlijk het beste om het maar zo te laten.

‘Lieg ik?’ zei hij, vooral om zijn mentale afwezigheid te maskeren.

‘Zolang het alleen nog maar leugens zijn om je nalatigheid te verbloemen, zou ik ze kunnen laten passeren’, zei Allan op aanzienlijk mildere toon; het was duidelijk dat hij een crescendo voorbereidde. ‘Maar dat je je chef recht in zijn gezicht staat voor te liegen, toont aan dat je je complottheorie naar een nieuw en gevaarlijk niveau hebt getild.’

‘Je bent veel te vroeg een bureaucraat geworden, Allan.’

‘Jij speelt je eigen spel, en in je pogingen dat te verbergen lieg je tegen je eigen chef. Denk je nou echt dat je dat op termijn kunt volhouden?’

‘Wat had ik anders moeten doen?’ vroeg Berger. ‘Had ik níét naar dat adres moeten gaan? Mijn mannen níét voor eventuele boobytraps moeten waarschuwen?’

‘Het gaat meer om de vraag wat je in de nabije toekomst te doen staat.’

‘Een seriemoordenaar oppakken?’

Allans zorgvuldig opgebouwde crescendo liep uit op een lange uitademing die ruim de grens van een zucht overschreed en die wees op een enorme longcapaciteit voor zo’n oude man. Waarschijnlijk had hij in zijn hele leven nog nooit een sigaret gerookt.

Met veel nadruk zei Allan: ‘Er is niet eens een moordenaar, Sam, hoogstens is er sprake van een kidnapper. Jaarlijks verdwijnen er in Zweden zo’n achthonderd personen, van wie de overgrote meerderheid volstrekt vrijwillig. Dat is meer dan twee per dag. Je kunt niet zomaar een paar van die vrijwillig verdwenen mensen eruit pikken en beweren dat ze vermoord zijn door een seriemoordenaar die niemand anders heeft gezien. We hebben goddomme in dit land geen seriemoordenaars. Die zitten alleen maar in de hoofden van corrupte officieren van justitie en overambitieuze smerissen. En overambitieuze smerissen zijn nog erger dan corrupte officieren van justitie.’

‘Er is dus geen moordenaar?’ vroeg Berger met nadruk.

‘Er is geen slachtoffer, Sam.’

‘Jij bent niet in die kelder geweest, Allan. Ik verzeker je dat er slachtoffers zijn.’

‘Ik heb de foto’s gezien. En ik heb de gerechtsarts gesproken. Het aanwezige bloed is in verschillende stadia gestold, op verschillende momenten. En het lijkt meer bloed dan het is. Hoogstens drie deciliter. Dat is geen hoeveelheid waaraan iemand sterft.’

Berger staarde naar de muur achter Allan. Die was geheel leeg. Toen zei hij: ‘Misschien was Ellen niet dood toen ze verplaatst werd, misschien is ze zelfs op dit moment nog niet dood. Maar ze zal sterven.’

Zuurstof bevriest bij min tweehonderdachtien graden Celsius. Omdat zowel stikstof als argon, de overige bestanddelen van lucht, een hoger vriespunt heeft, bevriest lucht als de zuurstof bevriest. Dan moest het dus nu in de kamer van commissaris Allan Gudmundsson op het politiebureau in Stockholm, zij het zeer toevallig, min tweehonderdachtien graden zijn, want wat er op dat moment tussen de twee mannen in stond, was zonder enige twijfel een blok ijs.

Ten slotte zei Allan: ‘Bloedgroep B-negatief. De op één na zeldzaamste bloedgroep in Zweden. Twee procent van de bevolking. Een van hen is Ellen Savinger. Maar dat is niet het enige bloed dat er is aangetroffen.’

Het bevroren stuk lucht zweefde nog steeds tussen hen in.

Berger bleef zwijgen.

‘Er is ook A-positief-bloed gevonden, wat de technische recherche nogal verwarrend vond’, ging Allan verder. ‘Is dat wellicht jouw bloedgroep, Sam? Het zat op een muur buiten die cel en op de vloer in de cel. Er zijn zelfs stukjes huid gevonden.’

Allans blik gleed over Bergers rechterarm, van boven naar beneden. Zijn handen gingen schuil achter de rand van het bureau. Allan schudde zijn hoofd en ging verder: ‘We wachten in beide gevallen nog op het resultaat van de DNA-analyse, maar eigenlijk hebben we die uitslag niet nodig. In geen van beide gevallen.’

‘Ze is vijftien jaar’, zei Berger en hij probeerde zijn stem niet te verheffen. ‘Ze is vijftien en heeft daarbeneden drie weken vastgezeten. In een donkere, godvergeten stinkende cel in een kelder, met als enige gezelschap een strontemmer en een af en toe opduikende gek. Ze heeft veel bloed verloren. Ben ik echt de enige die aan de duivel denkt? En deze duivel is absoluut niet onschuldig, hij heeft al eerder toegeslagen. Waarschijnlijk al vele keren.’

‘Maar dat is geen argument, Sam. Bewijzen, dat zijn argumenten.’

‘Bewijzen komen je niet aanwaaien’, zei Berger. ‘Bewijzen verzamelen je door geen aanwijzingen te negeren, door onbewezen sporen te volgen, op je intuïtie af te gaan en te vertrouwen op je ervaring. Ten slotte worden de aanwijzingen een bewijs. Godsamme, Allan, gaan we hier alleen maar zitten wachten op een bewijs, is dat jouw opvatting van politiewerk?’

‘Hoe komt het dat jullie niet over een tekening beschikten?’

‘Wat?’

‘Je wist niet eens dat er een kelder onder dat huis zat. Waarom wist je dat niet?’

‘De tip kwam onverwachts, dat weet je heel goed. Ik heb je toen

gevraagd snel een arrestatieteam samen te stellen. Ik wilde niet dat Ellen daar een minuut langer zou zitten dan nodig.’

‘Wat als ze daar inderdaad nog had gezeten?’ zei Allan. ‘Met een tekening hadden jullie direct naar die kelder kunnen rennen. Dan hadden jullie haar mogelijk kunnen redden. Als zij en haar ontvoerder er vandaag nog hadden gezeten, zouden jullie – op de manier waarop je te werk bent gegaan – haar wel gedood kunnen hebben. Met jullie laksheid en onkunde. Met jullie verdomde amateurisme.’

Berger keek naar Allan. Voor het eerst vond hij dat hij gelijk had, op een bepaalde manier. Dat ergerde hem. Allan had beslist gelijk gehad – als de aannames hadden geklopt. Dan zou het amateuristisch zijn geweest.

‘Hij heeft ons uitgenodigd.’

‘Wat zeg je nu?’ zuchtte Allan.

‘Zo zou je het achteraf wel kunnen noemen. Een plotselinge, nieuwe getuigenverklaring, na drie weken. Een adres aan de rand van Märsta, dicht bij de bosrand, daar had iemand een meisje gezien achter een raam van het huis van een alleenstaande man die niemand kent. Wij, die die zondag dienst hadden, moesten snel handelen. Veel instanties waren gesloten omdat het weekend was. De gemeente Märsta, bijvoorbeeld, was niet in staat een bouwtekening te leveren, ondanks mijn aandringen. Het eerste waarmee we daar worden geconfronteerd is een mechanisme – ja, een boobytrap – dat heel wat vernuftiger is dan wat jij dacht. Nietwaar, Allan?’

‘Messen in de bovenarmen. Ik heb eraan gedacht.’

‘Twee feiten. Eén: het mechanisme is direct gericht op agenten in een kogelvrij vest, zo afgesteld dat het naast het vest zijn doel moest treffen. Twee: niet op de hoogte van het hoofd. Het was niet bedoeld om te doden, maar om de spot met ons te drijven. Stoere agenten van een arrestatieteam moeten in doodsangst op de grond liggen kronkelen. En alles was perfect afgesteld. Onze man is dol op perfectie.’

‘Ik geloof niet dat je geïnformeerd hebt hoe het met Ekman gaat?’

‘Ekman?’ barstte Berger uit.

‘De collega uit je arrestatieteam wiens bovenarmen door messen zijn doorboord.’

‘Hoe is het met hem?’

‘Weet ik niet. Ga door.’

‘Die boobytrap was de strik om een pakket. Een pakket met verschillende niveaus, verpakt in verschillende lagen cadeaupapier. Het ene pakket in het andere. Nadat we het hadden opengemaakt moesten we door de eerste laag, het verborgen luik in de keukenvloer. Dan naar beneden, die verrekte labyrintkelder in. Daar wachtte ons een nieuw pakketje, een gat in de muur. Pas nadat we de strik eraf hadden gehaald en twee pakketjes hadden uitgepakt, liet hij ons toe in zijn heiligdom.’

‘Ik begrijp wat je bedoelt’, zei Allan. ‘Maar dit is achteraf gere-deneerd. Dat wist je toen nog niet. Toen had je een bouwtekening moeten hebben om met succes te kunnen toeslaan.’

‘Ik vermoedde wel dat het zo’n pakket was’, zei Berger.

‘Ja, natuurlijk. Übermensch-smeris Sam Berger. Waarom heb je dan zo veel haast gemaakt, goddomme?’

‘Omdat er een microscopisch kleine kans was dat de getuigen-verklaring klopte. Dat we inderdaad Ellen zouden kunnen redden en de dader arresteren.’

Commissaris Allan Gudmundsson stond op in zijn spartaans ingerichte kamer en zei: ‘Consistent denken is niet je sterkste kant, Sam, maar ik zal het deze keer door de vingers zien. Ik kan niet bepalen wat jij denkt en gelooft. Maar ik kan je wel duidelijke directieven geven over de richting waarin het onderzoek zich moet bewegen. En die richting is dat Ellen Saviger ruim twee weken geleden voor haar school in de Stockholmse wijk Östermalm is ontvoerd. Dat is alles. En jij en je grote groep collega’s zijn niet verder gekomen dan dat vast te stellen, zonder ook maar enig spoor van haar te vinden.’

‘Wat er zeer duidelijk op wijst dat hij dit vaker heeft gedaan, Allan.’

‘Maar je hebt zelfs geen enkele aanwijzing, Sam. Alleen maar wilde speculaties, en ik verbied je ten strengste die met je team te

delen. Ik ben vandaag alleen maar gesterkt in mijn verbod. Dankzij deze zogenaamde inval. En als je ervoor kiest mijn directieven en verbod in de wind te slaan, word je ontslagen.'

'Ik moet aannemen dat je een grap maakt.'

'Zie ik eruit alsof ik een grap maak?'

Ze keken elkaar indringend aan. Bleven zo een poosje staan. Man tegen man. Als Allan een grap maakte, wist hij dat heel goed te verbergen. Uiteindelijk wendde hij zijn blik af, zuchtte diep, schudde zijn hoofd en zei: 'Wat is je volgende stap?'

'Ik ga zo snel mogelijk samen met Deer de zaak doornemen, we moeten terug naar het begin.'

'Je kunt een volwassen collega van dezelfde rang geen "liefje" noemen, dat is bizar, Sam. Ik heb ze in de gangen al horen kletsen over seksisme.'

'Ze heet Desiré Rosenkvist', zei Berger. 'Een smeris kan verdomme geen Desiré Rosenkvist heten. Deer is een afkorting van Desiré en je spelt die naam met twee e's. Deer, zoals een hert of een ree in het Engels. Ze heeft namelijk reeënogen.'

'Ja, zo is het natuurlijk minder seksistisch', zei Allan en hij bonjourde hem de kamer uit.

Berger merkte dat hij moest glimlachen terwijl hij door de donkere gang liep en ging naar rechts bij de pilaar, die aangaf dat daar de kantoortuin begon. Deer was inderdaad nog de enige. Ze keek op en ontmoette zijn blik.

'Geblaf?' vroeg ze.

'Veel geblaf', bevestigde hij. 'Ik moet er bijvoorbeeld mee ophouden je Deer te noemen.'

'Dat had hij ook aan mij kunnen vragen.'

'Want het moge duidelijk zijn dat hij zich zorgen over je maakt.'

Ze lachte. Flauwtjes, verder zonder commentaar.

'Luister', zei ze na een poosje en ze klikte op haar computer.

Die op zijn beurt het geluid van een nogal opgewonden vrouwenstem weergaf: 'Ik ben er dus heel zeker van dat ik haar zonet heb gezien, u weet wel, dat meisje, ik zag haar door het raam ... Hoewel, ik weet niet honderd procent zeker of zij het was, maar

ze had, ik weet het niet precies, zo'n roze leren bandje om haar hals met zo'n schuin Grieks kruis eraan, ik weet niet of dat van een orthodoxe kerk is, maar het is een echte blondine, die kan heus geen Griekse wortels hebben.'

Deer drukte op een toets om de woordenstroom in te dammen. 'Wat betekent "roze" hier?'

Berger haalde zijn schouders op en zei: 'Dat detail heeft de doorslag gegeven. Dat maakte dat we ernaartoe zijn gegaan.'

'Ja', zei Deer bedachtzaam. 'Het kruis was wel niet Grieks maar orthodox Russisch, dat zou ze in de krant hebben kunnen lezen. Maar niet dat het leren bandje roze was, dat hebben we nooit naar buiten gebracht. Ik aarzel, ik denk vooral aan de afstand. Hoe dichtbij moet je staan om te kunnen zien dat een bandje om iemands hals roze is?'

'Zij heeft nergens gestaan', zei Berger. 'Want er bestaat helemaal geen zij.'

Deer keek hem even aan en zette toen het geluidsbestand weer aan.

'O ja, het adres, ja. Zeker, het laatste huis langs de bosrand, op het terrein met die vervallen zomerhuisjes, weet niet meer precies hoe die weg heet, maar de vent die daar woont, is een vreemde snuiter, je ziet hem bijna nooit en als je hem wel ziet, smeert hij 'm altijd gelijk weer. Het zou best eens de man kunnen zijn die ...'

Deer onderbrak de opname en zei: 'Later herinnert ze zich natuurlijk hoe die weg heet en geeft ze ons een volledig adres. De technische recherche schat dat het minstens twee dagen geleden is dat die kelder is ontruimd, waarschijnlijk nog langer. De getuige van vanochtend kan Ellen dus niet "zonet" achter een raam hebben gezien. De getuige beweerde dat ze vlakbij woonde, en naast het adres dat ze noemde, woont inderdaad een zekere Lina Vikström. Maar de reden dat wij deze Lina Vikström niet te pakken hebben gekregen, is dat ze op reis is in Zuidoost-Azië. Zo'n vind-jezelf-terug-reis zonder mobiele telefoon en met veel yoga.'

'Zo zie je maar weer', zei Berger. 'Dat is nieuw voor mij.'

'Beweren dat je die onbereikbare Lina Vikström bent, duidt erop dat de beller de buurt goed kent.'